

Mult Stimat Domnule Academician Vitalie Postolatii,

Distinși Academicieni, onorată asistență,

Îmi face o deosebită plăcere să fiu astăzi împreună cu Dvs cu ocazia omagierii Academicianului Vitalie Postolatii – savant notoriu, ilustru reprezentant al energeticienilor din țara noastră, care au pus bazele și si-au adus contribuția inestimabilă la dezvoltarea sistemului energetic al Republicii Moldova.

Destinul viitorului academician a fost legat de la bun început cu dezvoltarea sistemului energetic al Moldovei, adolescența și devenirea personalității fiind în coincidență cu începuturile energiei Moldave. Într-o oarecare măsură, și vatra părintească a determinat această alegere a savantului, cea mai apropiată instituție de învățământ profesional de locurile natale, satul Țekinovka din regiunea Vinița a Ucrainei, fiind Colegiul de mecanizare și electrificare a agriculturii din Soroca, o instituție de învățământ cu o istorie de peste un secol. Anume la această instituție s-a început formarea profesională a academicianului Vitalie Postolatii, care a continuat la Facultatea de Electrificare a Institutului de Mecanizare și Electrificare a Agriculturii din Melitopol (Ucraina), pe care a absolvit-o în anul 1961 la specialitatea „Electrificarea proceselor de producere în agricultură” cu conferirea calificării de inginer-electrician.

De aici începe acumularea unei importante experiențe ingineresti prin angajarea în câmpul muncii în funcția de maestru la Rețelele electrice de distribuție din Strășeni, mai apoi la Centrala Electrică Raională de Stat Moldovenească (CERSM) în perioada 1962–1966, unde a activat în calitate de șef interimar al Laboratorului de electricitate și ca șef de echipă în hala „Electricitate” a Centralei. Astfel, începutul carierei de energetician a coincis cu punerea în funcțiune a uneia dintre cele mai mari centrale termoelectrice din regiune.

Tânărul inginer Vitalie Postolatii a sesizat chiar la începutul carierei importanța componentei științifice în dezvoltarea energiei, ceea ce l-a determinat să-și continue studiile la doctorat în Secția de Cibernetică Energetică a Academiei de Științe a Moldovei (AȘ a RSSM la timpul respectiv). Dar geografia devenirii savantului Vitalie Postolatii este mult mai vastă, ea cuprinzând Moldova, Ucraina, Rusia și alte țări. În particular, studiile de doctorat au continuat și prin delegare la Catedra de Sisteme Electrice a Institutului Energetic din Moscova, o prestigioasă instituție de învățământ și cercetare în domeniu. Doctorandul Vitalie Postolatii a avut fericirea să-i aibă ca îndrumători pe renumiții savanți – membrul corespondent al AȘ RSSM Cialii G. V. în Moldova și profesorul Venicov V. A. la Moscova.

La un an după absolvirea doctoraturii, în 1969, a susținut teza de doctor în tehnică cu tema “Cercetarea regimurilor liniilor semideschise dirijate”, care a pus bazele unei noi direcții de cercetare, recunoscute în prezent de întreaga comunitate științifică - “Linii electrice dirijate cu autocompensare”. Tânărul doctor în tehnică Vitalie Postolatii a reanimat tema de cercetare legată de liniile electrice de tip deschis, explorarea căreia a început în anii 20 ai secolului trecut, dar a fost dată uitării pentru aproape o jumătate de secol. Importanța acestui eveniment a fost

menționată de către renumitul savant I. I. Soloviov, care a remarcat că "Acest tânăr m-a readus la viață, mi-a inspirat speranța că această direcție științifică a fost înviată și are perspective de dezvoltare pe viitor". Teza de doctor habilitat susținută în 1988 la Institutul de Electrodinamică a Academiei de Științe din Ucraina cu tema „Bazele teoretice și principiile creării liniilor electrice dirijate cu autocompensare” reprezintă o nonă etapă importantă în dezvoltarea acestui domeniu al energeticii.

Activitatea ulterioară, după revenirea de la Institutul de Energetică din Moscova la Academia de Științe a Moldovei, a fost direct legată de dezvoltarea și instituționalizarea domeniului de cercetare a energeticii la AȘM. Dl Vitalie Postolatii a ocupat funcția de secretar științific al Secției de Cibernetică Energetică a AȘM din 1969. În anul 1973 a fondat laboratorul Linii Electrice Dirijate, care activează cu succes până în prezent. Din 1981 a ocupat funcția de șef al Secției de Cibernetică Energetică, din 1986 – director al Secției, iar din 1990 – director al Institutului de Energetică al AȘM. În 1992 a fost ales în calitate de membru corespondent al AȘM, iar în 2007 a devenit membru titular al AȘM. Academicianul Vitalie Postolatii a condus Institutul de Energetică până în anul 2010 cu o întrerupere între anii 1997-2004, când a ocupat importante funcții guvernamentale.

Rezultatele cercetărilor efectuate în laboratorul Linii Electrice Dirijate, fondat de către omagiat, sunt recunoscute la nivel internațional, datorită îmbinării armonioase a componentelor teoretice și aplicative. Aceste rezultate s-au materializat în linii electrice de construcție inovativă cu capacitate sporită de transport a energiei, cu o fiabilitate sporită de funcționare și cu un impact redus asupra mediului. Liniile de curent alternativ dirijate cu autocompensare sunt mai rezistente la acțiunea factorilor climaterici, mai compacte, cu o intensitate scăzută a câmpului electric și, respectiv, cu un pericol redus pentru personal și populație. Primele implementări ale acestor rezultate datează din 1973, atunci când în apropierea localității Bubueci a fost construită prima linie electrică cu tensiunea 10 kV, elaborată în laboratorul Linii electrice dirijate. A urmat punerea în funcțiune a liniei experimentale LEDA 35 kV în localitatea Holercani în 1975, a liniei experimentale LEDA 110 kV Bălți-Beliceni-Brânzanii Noi în 1979, a Stației de testare a liniilor electrice de tensiune înaltă în 1979. Fiabilitatea acestora și a altor linii elaborate de către academicianul Vitalie Postolatii a fost demonstrată pe parcursul a 45 de ani de exploatare.

Ampla activitate de cercetare include atât elaborări teoretice de analiză a caracteristicilor de funcționare și argumentare a celor mai competitive soluții de realizare constructivă a liniilor electrice dirijate cu autocompensare, cât și dezvoltarea unor noi scheme ale transformatoarelor cu reglarea decalajului de fază, elaborarea și crearea unor mijloace de dirijare a regimurilor rețelelor electrice în buclă, reglarea fluxurilor de putere și reducerea pierderilor în sistemele electroenergetice. Aceste soluții tehnice au fost protejate cu 28 brevete de invenție în Uniunea Sovietică și 21 brevete de invenție peste hotare, inclusiv în SUA, Anglia, Franța, Germania, Canada, Suedia și Japonia.

Fiind o personalitate cu viziuni complexe și multilaterale asupra dezvoltării domeniului energeticii, activitatea de cercetare a academicianului Vitalie Postolatii nu se limitează doar la

problematica LEDA, dar sunt abordate diferite aspecte ale energiei, inclusiv ale electroenergiei și termoelectricității, sistemelor electrice și centralelor electrice, transportului și distribuției energiei electrice, regimurilor de funcționare a rețelelor termice magistrale, eficienței funcționării sistemului energetic al Moldovei cu elaborarea scenariilor de interconexiune cu sistemele electroenergetice ale Ucrainei și României, creării stocurilor subterane de gaze naturale întru sporirea siguranței de alimentare cu combustibil în perioadele de criză, aspectelor economice și ecologice ale energiei, conservării energiei și valorificării surselor regenerabile de energie. Academicianul Vitalie Postolati este fondatorul și promotorul unei direcții științifice de o importanță deosebită pentru Republica Moldova – Securitatea energetică. Rezultatele cercetărilor în această direcție au fost expuse în 5 monografii cu completarea bazei de date privind dezvoltarea sectorului energetic și posibilitatea de prognozare a nivelului securității energetice pentru diferite scenarii de funcționare a sistemului energetic, condiționate de evoluțiile factorilor de influență interni și externi.

O altă componentă importantă a activității academicianului Vitalie Postolati constă în implicarea în procesul educațional și transmiterea cunoștințelor către noua generație de cercetători. Importanța acestei activități a fost conștientizată de către dl Vitalie Postolati chiar la începutul carierei, atunci când a venit cu inițiativa de înființare a Colegiului energetic din Dnestrovsk, instituție care funcționează până în prezent. Înființarea și dezvoltarea școlii științifice „Linii electrice dirijate cu autocompensare”, în cadrul căreia au fost elaborate și susținute șase teze de doctor și două teze de doctor habilitat, reprezintă o altă finalitate a acestei activități. Aici trebuie de menționat că tematica liniilor electrice dirijate cu autocompensare, inițiată de către academicianul Vitalie Postolati, este dezvoltată și de către reprezentanții altor școli științifice, fiind susținute cu succes 28 teze de doctor. O amplă activitate a fost desfășurată și în calitate de președinte al comisiilor de stat pentru susținerea examenelor, tezelor de licență, masterat, doctorat, în colaborare cu diverse instituții de învățământ, precum Universitatea Tehnică a Moldovei, Universitatea Agrară de Stat din Moldova, Universitatea din Tiraspol etc. Ca specialist notoriu în domeniu, recunoscut la nivel internațional, academicianul Vitalie Postolati a participat în calitate de referent oficial, membru sau președinte la numeroase ședințe ale Consiliilor Științifice Specializate de susținere a tezelor de doctor sau doctor habilitat în țară și peste hotarele ei.

Sensibilizarea publicului larg la problemele energiei și diseminarea rezultatelor este o altă preocupare a academicianului Vitalie Postolati, cu o activitate fructuoasă în calitate de fondator de reviste științifice, redactor al culegerii tematice „Linii electrice dirijate”, redactor șef al revistei „Problemele energiei Regionale”, membru al colegiului de redacție al unor reviste din Rusia și Ucraina, organizator al câtorva ediții ale Conferinței Internaționale „Energetica Moldovei”.

Experiența bogată a academicianului Vitalie Postolati este de o valoare inestimabilă pentru elaborarea politicilor în domeniul energiei. O contribuție valoroasă în acest domeniu a fost adusă, în particular, în perioada activității sale în calitate de director adjunct al Departamentului de Energetică și Resurse Combustibile al Republicii Moldova și de

reprezentant al Republicii Moldova la Centrul Energetic al Regiunii Marii Negre. A participat activ la elaborarea Programului de dezvoltare a energiei din Republica Moldova până în anul 2010, Programului Național de gazificare a Republicii Moldova până în anul 2010, Programului Național de renovare și descentralizare a sistemelor de termoficare a localităților din Republica Moldova, Concepției de dezvoltare și Schemei de amplasare a centralelor electrice pe teritoriul Republicii Moldova, Legii energiei regenerabile, Strategiei energetice a Republicii Moldova până în 2020, Strategiei energetice a Republicii Moldova până în 2030.

Rezultatele muncii asidue a academicianului Vitalie Postolatii sunt publicate în circa 350 de lucrări științifice, inclusiv 8 monografii. Meritele domniei sale au fost înalt apreciate. Este deținător al Diplomelor de onoare ale Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM, Diplomei de onoare a Ministerului Economiei al Republicii Moldova. Este laureat al Premiului Academiei de Științe a Ucrainei, Moldovei și Republicii Belarus. A fost decorat cu Medalia AȘM „Dimitrie Cantemir”, Medalia „Meritul Științific” și alte distincții.

Aniversarea vârstei de 80 de ani este un bun prilej pentru exprimarea celor mai sincere sentimente de recunoștință din partea comunității științifice și a energeticienilor din Moldova pentru realizările remarcabile în domeniul cercetării științifice, ingineriei energetice și contribuția valoroasă la asigurarea securității energetice a țării noastre.

Stimate domnule Academician Vitalie Postolatii, în numele conducerii Academiei de Științe a Moldovei, Președintelui Academiei, domnului academician Gheorghe Duca, în numele Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică, Secției „Științe Inginerești și Tehnologice și întregii comunități științifice din țara noastră, Vă dorim multă sănătate, optimism în suflet, energie creatoare, și noi realizări științifice întru prosperarea domeniului, căruia v-ați dedicat capacitățile neordinare de cercetător, cu care sunteți atât de generos înzestrat.

LA MULȚI, MULȚI ANI!!!